

Évkönyv

Évkönyvet ad ki az Országos Köznevelési Tanács 1998-ról. Ezzel a sokoldalú, a tanács tagjainak különböző álláspontját rögzítő tanulmánykötettel teljesíti az OKT törvényes kötelezettségét az „éves jelentés” közreadását illetően.

Új könyvek a század kihívásairól

Pataki Ferenc könyvének címe: A tömegek évszázada. Kiadója az Osiris. Kónya Anikó és munkacsoportja jegyzi az Akadémiai Kiadó kötetét. Címe: Kollektív, társas, társadalmi... Csányi Vilmos a magatartástudományok más eszközével tekint az emberiségre: Az emberi természet című kötetében. Kiadója a Vince Kiadó. Soros György könyvét a Scholar kiadó adta ki. Címe: A globális kapitalizmus válsága. Veszélyben a nyílt társadalom.

Reformok és pedagógiák

Varvasovszkyné Velsz Dóra humánus könyvét Debrecenben adták ki. Zeneterápia és gyógypedagógia a kötet címe. Súlyosan és halmozottan sérültek intézményeiben végzett fejlesztő munkát a szerző. A magyar Németh András és a holland Skiera professzor közös kötetben tekintette át a reformpedagógiai törekvéseket. Reformpedagógia és az iskola reformja a kötet címe. Kiadója a Nemzeti Tankönyvkiadó.

Koldusok és királyfiak

A századelő szociális tükrét rajzolja meg az a szöveggyűjtemény, melyet Léderer Pál, Tenczer Tamás, Ulicska László szerkesztett, s kiadója az Új Mandátum. „A tetetésnek minden mesterségeiben jártasok...” Koldusok, csavargók, veszélyeztetett gyermekek a modern kori Magyarországon – így a kötet alcíme. Jankó Judit a szerkesztője az Iskolai szociális ismeretek című kötetnek, kiadója a Comenius. Princesz Mária – az OKKER számára – szerkesztett szöveggyűjteményt a Mentális és viselkedészavarok pszichológiájáról. Ugyancsak az OKKER adta ki Kósáné Ormai Vera könyvét az iskolapszichológiáról, Horányi An-

nabella és Hoffmann Gertrúd kézikönyvének címe: Pszichológiai és pedagógiai szolgálat a Nevelési Tanácsadóban. Bácskai Erika és Gerevich József könyvének címe: Ifjúság és drogfogyasztás. Kiadta a Drogmegelőzési és Módszertani Ambulancia Budapesten. Anita Werner egyszerűen „A tévé-kor gyermekeinek” nevezi a mai nemzedéket, ez a Nemzeti Tankönyvkiadónál megjelent kötet címe. Gazsó Ferenc és Laki László kötetét, az OKKER kiadó, Esélyek és orientációk – Fiatalok az ezredfordulón címmel adta ki.

Bábok ünnepe

50 éve, 1949-ben nagy társadalmi és nemzetközi figyelem mellett alakult meg a Budapest Bábszínház jogelődje, az Állami Bábszínház. A műkedvelő mozgalom korábbi legjobbjaiból alakult társulat mindvégig hű maradt küldetéséhez, a magyarországi bábjáték egyetemes fejlődésének szolgálatához, egyúttal a mindenkori közönség igényes művészeti táplálásához. A jubileumot új bemutató köszönti. Garas Dezső rendezte Az ember tragédiáját bábszínpadra. Felújítják az eltelt évtizedek sikerdarabjait, így a Misi Mókust, a Petruskát, a Varázsfurolát, a Diótörőt, a Csodálatos mandarint. Az ünnepet kísérő konferencia díszvendége a lengyel Jurkowski, a nemzetközi bábszövetség, az UNIMA tiszteletbeli elnöke, a tanácskozáson a követők, a sok vihart megélt magyarországi bábszínházak igazgatói. A Bábszínház csarnokában kiállítás nyílik.

Kalmár Ágnes:

Évszázadok játékai mesterkezekből

A Szorakodású állandó kiállítása a Játékmúzeumban.

Az évről évre újabb kincsekkel bővülő gyűjteménynek csupán töredékét mutatják be két tágas teremben, azonban muzeális játékaink legszebb, legértékesebb darabjai láthatók itt, közöttük pedig az egyre gazdagabb egyéniségével kibontakozó hazai játéktörténet tárgyainak sora. Igaz, sem a késő-középkor játékkészítő háziiparának, sem pedig a játékok nagyipari gyártásának nem

alakulhattak ki elsöprő méretű képviselői, azonban a játékos, felfedező, alkotó ember annál gazdagabb sokféleségében mutatkozik meg találmányaiban, mint Kempelen Farkas sakkozó automatája egyedi iparművészeti remekeiben, Apafi Mihály ébenfa-be-rakásos ostáblajátékán, MNM, a kézműiparosok mesterremekein, s mindez együtt a különböző korok népi játékaiban, csont- és agyagjátékok a középkor egyes szakaszaiból, a középkori Buda ásatásának műkincsei vagy Visegrád dobókockát is készítő csontműves céhe és a falusi ember életét leképező játékvilág az őt körülvevő anyagokból. S ezt a reánk hagyományozott játékkultúrát színesítik egyes vidékek vásári-búcsús játéakai, melyeknek vidékenként állandósult típusai szintén a népi játékokból rögzültek, formája, szín- és motívumvilága pedig a nép díszítő művészetéből merített.

A hazai játéktörténet hiányzó láncszemeit irodalmi művek leírása, az azokat értelmező, díszítő képek, metszetek vagy éppen a képzőművészeti alkotások pótolják számunkra. (Comenius Orbis Pictus művében éppen 10 játékot ábrázoló metszetet közöl a 17. század második feléből.)

Igen gazdag tárháza mindez a játéktár-
gyak világának, melyből korunk embere újból és újból merít, még akkor is, ha a játékok kivitelezésében vagy azok működtetésében egyre újabb – az élet igényeinek, minőségének megfelelő – technikai bravúrokat alkot.

Ennek az örökségnek gazdag szeptetét mutatja be az országos gyűjtőkörű játékmúzeum újjárendezett állandó kiállítása, és itt mindenképpen meg kell jegyezni, hogy so-
kan nem reméltük e nem oly régen szerve-
ződött gyűjteménytől, hogy 15 esztendő le-
forgása alatt ilyen gazdag tárgy-együtteseket
őrző múzeummá válik. Természetesen helyet
kapott benne sok olyan játékszer is, amely a
középkortól alakuló európai kereskedelem
nyomán a Kárpát-medencébe is eljutott.

Németország (Berchtesgaden, Sonneberg),
Csehország (Krouna, Debova), Lengyelor-
szág (Kielce), Oroszország (Zagorszk) leg-
többször búcsús kegytárgyakat, ajándéko-
kat készítő faragó központjai a 18. szá-
zadtól kezdve egyre nagyobb mértékben
foglalkoztak apró, festett játéktárgyak ké-

szítésével, s hamarosan kialakultak az egyes
vidékekre jellemző játékok sajátos formái. Az
árusításukkal foglalkozó hálózatok vámmen-
tesen hordozhatták a hátukon elférő tárgya-
kat az e célra könnyű fából kialakított szer-
kezeten. Tudjuk, hogy játékaik messze föld-
re eljutottak, így Magyarországra is. Egy
18. században utazó hölggy írja leírásaiban –
éppen a berchtesgadeni játékok kivitelével
kapcsolatban –, miszerint a kis magyarok
vágya a táncoló paripa, míg a belga gyerme-
kek vaskos parasztlóvakat, az olaszok pedig
kordét keresnek a fájátékok között.

Magyarországon is készítettek eladásra
játékokat céhes kereteken belül (például
visegrádi csontműves céh), de ezt követő
iparosodás elmaradt. Ennek egyik oka min-
den valószínűség szerint a német játékipar
Európát uraló elterjedése volt. Játékkészí-
tő ipariskoláink az 1870-es években alakul-
tak, elsősorban az erdőkben gazdag része-
ken, így a Felvidéken, Kárpátalján és Er-
délyben. Az itt készült játékokból legjobb
esetben is csupán rajzok, esetleg fényképek
maradtak ránk, reméljük, hogy külföldi
(szlovák, ukrán, román) gyűjtemények nem
keveset őriznek belőlük.

A Szókraténusz gyűjteményének legrég-
gibb időkből származó darabja a „miniatűr
Lottójáték”, gót betűvel írott, nyomtatott
szabállyal, nemes fából esztergált számko-
rongokkal, rézből préselt játékpénzekkel, az
1780-as évekből. Nem sokkal fiatalabb az a
német kifestőlap, fametszet, mely korábban
(1820 körül) igen nagy ritkaságnak számított,
s a vele való játék oly kivételes esemény-
számba ment, hogy gazdája többször lemos-
ta vizes szivaccsal a már színes lapot, hogy
ismét átélhesse a kifestés nem mindennapi él-
ményét. A játékbabák gazdag történetének
késői darabjai a festett fa- és viaszbabákat,
papírmaséfejű figurákat felváltó „hölgyek”,
a később annyira elterjedt porcelánfejű ba-
bák első hírművei az 1850-es évekből. Ele-
gáns nőket formáznak korhű viseletben, fe-
jük festett fényes porcelán, modellált vagy
valódi hajjal, a legfinomabb kesztyűből
varrott, keményre tömött testtel.

Ezek azok az évek, melyekben az iskolai
oktatás és szemléltetés eszközeinek tárházát
kialakította: közöttük a ma puzzle néven

közismert mozaikrejtvény-játékot a térképészetben, a diavetítő őset, a Laterna Magicát vagy Mágikus lámpácskát, és a nagy múltú táblás társasjátékok témáját is az oktatás-nevelés szolgálatába állította. E játékok mindig újra alakuló megjelenési formái, a kor igényei szerint változó szabályai hitetik el sokszor velünk új keletű voltukat.

A 19. század második fele nem pusztán az iskolai szemléltetés fejlődésének, de a szépen illusztrált gyermekkönyv megjelenésének kora. Ez volt az idő, amikor elsőként az angol iparművészet figyelme az élet eddigi ismeretlen részletei s annak kellékei felé fordult. A gyermekek játéakai, könyvei, ruhái és szobájának gondos kialakítása egyaránt az igényes tervezők feladata lett. Hazánkban is művészek és művészetelmélet-írók vállalták a hazai színvonalas játékipar megteremtését, sőt a gyermekek teljes környezetének kialakításával foglalkoztak (Nádai Pál: *A gyermek*, I–II., 1911). Legnagyobb a rangos gyermek-könyvművészet megszületésével teremtettek (Kozma Lajos, Lesznai Anna és Kner Izidor gyomai könyvnyomdájának tipográfiája). Ennek ékessége Karinthy Frigyes: *Zsuzsa Bergen-góciában* című könyve Kozma Lajos könyvdíszével és szöveg közti pasztelljeivel (1921), mely az 1921-es Gyermekművészeti Kiállítás első díjának nyertese lett.

Ezekben az évtizedekben főként kisebb műhelyekben készültek hazai játékszereink, közöttük nem kevés nemzetközi szinten is rangot vívott ki magának. Egyedi és rendkívül gazdag kialakításuknál fogva értek el sikert a viseltes, iparművészeti babák, valamint Grabowiczky Leon kőbányai műhelyének „Grabóka” fantáziánéven forgalomba került, fából készült, színes alapon élénk indaszalagokkal ékesített mesterfigurái. Az igényesen alakuló hazai játékkészítés felfelé ívelő útját a háborúk törték meg. Figyelemreméltóak a Pénzverde által készített elektromos játékvasutak, melyek közül kétféle készlet került forgalomba az 1950-es években.

Mindezek mellett Magyarországon is árusították az Európát meghódító játékszereket: Richter-kőépítőszekekrényeit, Märklin elektromos vasútkészleteit és építőjátékait, Lehmann felhúzzható pléhjárműveit, Steiff

plüss- és filcfiguráit, hogy csupán a legnagyobbakat említsem.

A városi játékok egyre bővülő tárháza mellett mindig kevesebbet találunk a hagyományos falusi játékszerekből. Mégis székelyvarsági gyermekjátékok bőséges, 1922-ben gyűjtött együttesét mutatjuk be új kiállításunkon. Az egyes vidékeken, tájegységekben kialakult játékok készítésének módja sokszor ma is él közöttünk. Magyar Pálné (Őcsény-Sárköz) hasonló hitelességgel készíti a hagyományos háromlábú babát, mint 100 évvel korábbi elődei, megfelelően kiválasztott orgona ágra formálva, arcát tüllel borítva, az eredeti viselet darabjait hűségesen lekicsinyítve.

Vitéz Istvánné (Hajdúnánás) és Győri Mihályné (Somogyudvarhely) gyermekkorának csuhéból készült játékeit őrizte meg emlékezetében s örökölte tovább a ma kézművességgel foglalkozó fiatal nemzedéknek. Vásári és búcsús fájátékokat – mint a zarándoklatra utaló kislek, görbe bot és gereblye – még napjainkban is készítenek a Mátraverebély-Szentkúthoz (Palócföld búcsújáró helye) közeli Hasznoson, ahol nemzedékek óta nyújtott megélhetést a fából készült kegytárgyak, ajándékok és játékok előállítása. Az általában ismert kereplő, csatogós lepke, talicska, bölcső és lovas kocsi tartoznak még a játékkínálat tárgyai közé, ezeket igazán jellegzetessé csupán a meghatározott színezés teszi.

A kiállítás kiemelkedő mesterremekei azok a tárgyak, melyek az igazinak hűséges, kicsinyített másai. Ilyen Pusztai László lakatosnak a 19. század utolsó évtizedében készített, zománclapokkal díszített gyönyörű és használható játéktűzhelye, vagy a számunkra ismeretlen nyugalmazott tengerész tölgyfából készült, óraszerkezettel működő hajómodellje, melyet gyermektulajdonosa Szegeden, az Anna-kút melletti drogéria kirakatából választotta 1937-ben, ahol még két másik pompás darab várt vevőre. Ezen egyedi daraboknak külön ékességei, hogy keletkezésük, létrejöttük is legtöbbször vadregényes, titkos történet. Egyik legfrissebb szerzeményünk Somo gyi Miklós és öccse, Géza által készített vasútmodell-együttes. Az elmúlt száz év

hazai vasúti kocsijainak, híres gőzmozdonyainak kicsinyített, oly részletes figyelemmel elkészített darabjairól van szó, amely ipartörténeti emlékként is ritkaság. Híres gyűjtemények tartják számon a Somogyi-kocsikat, melyekkel 30 éven át készítjük, Somogyi Géza és az iskolai tanítás után hozzá betérő helyi gyerekek is játszottak.

Cigányság

Új könyvek a roma kisebbség neveléséhez: a Tanítók kiskönyvtára sorozat 9. kötetében Kovalcsik Katalin szerkesztésében jelent meg terjedelmes tanulmánykötet. Tanulmányok a cigányság társadalmi környezete és kultúrája köréből. A sorozatot három kiadó jegyzi: az Oktatási Minisztérium, az Iskolafejlesztési Alapítvány és a Budapesti Tanítóképző Főiskola. A kaposvári Csokonai Tanítóképző Főiskola sorozatában Beás nyelvkönyv, szótár is megjelent. Emeljük ki ezúttal Bódi Zsuzsanna Cigány népismeret című, szembeszökően gazdag tematikus irodalomjegyzékkel kísért kötetét.

Erkölsfilozófia

Kaposvárott ötödik alkalommal rendezték az erkölsfilozófiai konferenciát. Ezúttal a művészeti értékközvetítés problematikája is társult a tematikához. A korábbi konferenciák anyaga kötetben hozzáférhető. Végső szavak, illetve A világ feltételei címmel jelent meg az 1995-ös és a 1997-es konferencia valamennyi előadása szerkesztett változatban.

Mitológia '9

Kilencedik kiadását jelenteti meg az Amfipressz Kiadás a jeles ókortudós, Trencsényi-Waldapfel Imre népszerű munkájának, a Mitológiának.

A játék mint mentalitás a 21. század küszöbén

Nemzetközi játékszociológiai konferencia Kecskemét, 1996. október 16–19.

Az elhangzott előadások rövid összefoglalóival ajánljuk szíves figyelmükbe a magyar és angol nyelvű kötetet, mely a Magyar Soros Alapítvány Modellintézménye

(1997–1999) program részeként kerül kiadásra.

Csepeli György: Élet és játék

Az élet és a játék kontextusainak egyik különbségét abban látom, hogy az élet tétterhes, míg a játék tét nélküli döntéseket tesz lehetővé. A másik különbséget az életesemények irreverzibilitásában látom, mellyel szemben a játék eseményei reverzibilisek.

Élet és játék mindazonáltal nem különül el. A játék az, ami az élet lehetne, ha mernénk élni a szabadsággal, mely emberi létünk eredendő meghatározatlanságának folyománya. Ha az életből lehet játék, a játékból is lehet élet, mely a játékkal ellentétben nem ad lehetőséget a szabadságra. Szenvedély, beszűkülés a következmény. Az élet és játék határai áthágásának különös esete, a másik életével űzött manipulatív játék. Fenti téziseket irodalmi példák segítségével világítom meg.

Lukácsy András: A játék mint utópia

A fejtegetésben abból indulok ki, van-e közös motivációja gyermek és felnőtt játéknak. Ha mindketten művelik, kell lennie ilyeneknek...

A játék – világepítés. Nemcsak a története bizonyítja ezt (játéktáblák mint világmépábrázolás, a játéktér mint életút: születés–halál motívumok stb.), hanem éppen aggályos berendezettsége miatt is. Ha igaz az a tétel, hogy a játék a gyerek számára kis világ: világegyetem gyerek szinten, kell ilyen motívumnak lenni a felnőttek körében is.

Az én válaszem: a játék rendezett világ. A gyermek számára oly módon, hogy birtokolni még nem tudott felnőtt-világot leképezni a maga szintjére, a felnőtt számára úgy, hogy az ideálisan működni nem tudó világot megteremti a maga keretei között. Jobb híján a gyermek eszközeivel, ha tetszik infantilisán, de mindenképpen rendezetten.

Dessewffy Tibor: A játék szerepe és lehetőségei a posztmodern korszak határán

Max Weber a modernitást a világ varázstanításaként írta le, olyan vasketrecként, ahol a racionalizáció és a bürokrácia gyar-

matosítják életünk minden más szféráját, ahol is nem marad hely sem romantikus érzelmeknek, sem pedig a játéknak. Ez a ki nyilatkoztatás, mióta csak elhangzott, a viták középpontjában áll...

Sokan, mint például Zygmund Bauman is, a világ ezen „újraelvarázslását” tartják a posztmodern kor egyik meghatározó sajátosságának. Ennek az új varázsnak sokféle módzatával találkozhatunk nap mint nap – egyebek mellett a tömegkultúra különféle válfajaiban. Az előadás azokat a társadalmi változásokat igyekszik bemutatni, amelyek meghatározzák a játékoság terét és lehetőségeit a késő (vagy poszt) modernitásban.

Györgyi Erzsébet: Figyelő, játészó, dolgozó gyermek. A kultúra elsajátításának módja hagyományos társadalmakban.

Az előadás a felnőttek játékkultúráját, az élet folytatásához szükséges képességek elsajátítását veszi vizsgálat alá hagyományos kultúrákban, különösen a magyar parasztság elmúlt 100–150 éves gyakorlatában. Ebben az időszakban a kultúra átadásának intézményei viszonylag szerény részt vállaltak az életre való felkészítéséből, ugyanakkor maga a követendő életmód sokkal megfigyelhetőbb, áttekinthetőbb volt a felnövekvő nemzedék számára, mint a magasabb fejlettségű társadalmakban, például abban, melyben élünk. A kultúra elsajátításának egyik jelentős módja a családi és gyermek-, illetve ifjúsági közösségekben játszott játék volt.

Kérész Gyula: Játék és erőszak

Bizonyos humán játékok ellen gyakori vád, hogy erőszakot szülnek, mindenekelőtt a játékegyverek, hadijátékok, sportjátékok, szerencsejátékok és legújabban a video- és játéktérmi játékok. A továbbiakban ezeket az egyszerűség kedvéért erőszakjátéknak nevezem, jöllehet egyik sem egynemű játékokat foglal magában (...), azonkívül a legtöbb empirikus vizsgálat szerint még az agresszívebb típusú játékok sem vezetnek önmagukban erőszakos cselekményekre, bár kétségtelenül jobban felhasználhatók (pl. játékpisztoly bankrabláshoz), mint a békésebb játékok... A szerző a játék és az erőszak

kapcsolatával foglalkozó kutatások történeti áttekintésén túlmenően maga is végzett esettanulmányokat olyan csoportokban, amelyek nézetei és gyakorlata az erőszakjátékokkal kapcsolatban pregnánsan eltér (például Jehova tanúi és katonatisztek családja).

Mérő László: Védőbeszéd

a számítógépes videojátékok ügyében

Intellektuális körökben divattá vált csempülni a videojátékokat. Mint minden popkultúrát, ezt is könnyű a magas komolyság világából lenézni, megvetni... Jelen konferencia tematikájában olvastam: „számítógépes játékkultúra = tradícióvesztés + sematizmus?” Gyanúm, hogy a kérdés költőinek volt szánva. Én a videojáték-ipar látványos felfutásában nem elsősorban a tradícióvesztést látom (ahogy a moziéban sem), hanem épphogy egyfajta új tradíciórendszer születését. Ez azon generációk majdani tradíciója lesz, akiknek már nem okoz nehézséget beállítani a videójukat egy holnapi film automatikus felvételére, vagy kinyitni egy automatikus WC ajtót... A videojátékok kialakították a maguk újfajta szociális kereteit is. Ma már aligha tekinthetők az embereket egymástól elidegenítő, elmagányosító tevékenységnek. Kezdenek kialakulni a klasszikusai is, és talán érdemes őket előítélet nélkül, felkészülten elemezni.

Csányi János: Játékosok és játékok az Internet hálójában

Az Internet hatása a tudományra és a társadalomra ma, a 21. század küszöbén legalább akkora, mint az Ipari Forradalomnak volt. Sokak szerint a tagadhatatlan előnyükön túl súlyos problémákat is felvetett az információs forradalom: a személyes kommunikáció beszűkülését, elmagányosodást, zavarokat a túl sok és túl gyors információ feldolgozásában, újfajta szenvedélybetegségek kialakulását stb., amelyek az egyedi számítógép-használattal hatványozottan jelentkeznek... Az előadásban megpróbálom felvillantani azokat az új lehetőségeket, amelyeket az Internet a játékos ember számára nyújthat és azokat a pozitív és negatív

hatásokat, amelyek az Internet használatának során jelentkezhetnek.

Nagy László: Csendes dühöngés táblajáték ügyben

Ez évben (1996) mintegy 40 alkalommal tartottam logikai és táblajáték bemutatókat. Nem tudom, remélhetem-e, hogy az ezeken résztvevő kb. 5000 fő „játékos” nem reprezentálja a hazai (játék) kultúrát. A tapasztalatok számomra megdöbbentők... Az okok között: reklámról, piacosodásról (vagy inkább prostitúcióról, egészen a hatalomig, a demokráciáig... Kapcsolódóan, de nem eldöntve, hogy ok vagy okozat: a kereskedelem játékkínálatáról, a nürnbergi játékkiállítás látottairól, a hazai és külföldi gyártókról... Táblajátékokról, mint az intelligencia legnagyobb találmányáról: túl a közhelyen (mármint, hogy „logikusan gondolkodni” ... itt a közhely vége!), megtanulni nyerni és veszteni, szabályokat elfogadni, esélyegyenlőséget átlátni, fair play...

Tunyogi Erzsébet: Sérült kisgyermekek korai fejlesztése játékkerápiával

A játékkerápia elsőként a gyermek és szülei közötti feszültség feloldására törekszik. A csecsemők szüleit megtanítjuk azokra az alapvető kommunikációs és testi játékokra, amelyek nélkül harmonikus emocionális és biológiai fejlődés nem képzelhető el. A szülőben igyekszünk feloldani a gyermekével szemben érzett taszítást: a sérült gyermek világra hozásakor elszenvedett tragikus megrázkódtatást. A legsérültebb csecsemő is arc- és testmozgásokkal válaszol szülei kommunikációs kezdeményezéseire, ha kiegyensúlyozott lelkiállapotban van, biztonságban érzi magát, és érzi szülei erre irányuló bátorítását.

Zsigmond Győző: A játékos nyelvi verseny megszervezéséről és lehetőségeiről az oktató–nevelő munkában

A játékos nyelvi versenyeknek az oktató–nevelő munkában betöltött szerepéről, lehetőségeiről szól a szerző. Országos versenyek irányításában, szervezésében, levezetésében, valamint nyelvi–irodalmi játé-

kok, rejtvények, feladatok készítésében való jártasságát igyekszik kamatoztatni. Kitér a nyelvi–irodalmi játékok hozzájárulására a kreativitás fejlesztéséhez.

Siklaki István: Játékok és játszmák (A társas érintkezés pragmatikai játéka)

A nyelv elsajátítása párhuzamos a társas viszonyok játékszabályainak elsajátításával. Ennek során alakulnak ki azok a készségek, amelyek a felnőtt érintkezés finomságaira képessé tesznek, amelyek jelentős mértékben mutatnak olykor játékos, olykor komolyabb, játszma jellegű vonásokat. Előadásomban néhány olyan gyerekjátékra, szójátékra mutatok rá, amelyek a későbbi felnőtt játékos–komoly szópárbajok előhírnökei és elsajátításuk eszközei. Eric Berne nyomán a játszmák szociálpszichológiai mozzanatait idézem föl és erre is hozok gyerekek társas szerepjátékaiból példát. A Berne-féle játszmakoncepció pragmatikai elemzését adom, azaz megmutatom, milyen nyelvi kommunikációs stratégiák útján válósulhatnak meg.

Gabnai Katalin: Drámajátékok gyerekekkel és felnőttekkel

Pityergők és berregők között töltjük mindennapjainkat, nem ritkán az internet hálójába gabalyodva. Mégis – vagy tán éppen ezért – a legnagyobb élmény a másik emberrel való személyes találkozás maradt. Csak éppen az ehhez kellő formákat felejtettük el. Az idősebb nemzedék tagjai valaha volt közösségi rituálék rongyait rakosgatják nosztalgizva, az ifjabbak már nevet sem igen tudnak adni hiányérzetüknek, mely a hétköznapi interakciók felszínességéből és formaszegénységéből fakad. Személyes találkozásaink kommunikációs kultúrája elkopott, újra pedig a nagy rohanásban nemigen telik. Életben maradásunk vagy előrejutásunk circuszi próbálkozások sorozatán múlik, lessük egymást, mint az artistát a nézők az ősi várakozás feszültségével: hátha eléri! ... és még inkább: hátha leesik! Hátha!

Csapó Anna: Játék–munka–művészet

Meggyőződés, hogy a játék emberré válásunk, ember mivoltunk, valamint a vi-

lág megértésének kulcsfogalma. Filozófiai kategória. Nem csupán a céltételező munka, hanem az a kíváncsiság, amely a játék véletleneinek, sőt luxusának tért engedett és enged, emel ki minket az állati sorból; tehet minket ma is szabadabbá, emberebbé. Alapvető szemléletváltást hirdetek tehát, amely a komolytalan, így a tudomány területéről száműzött játékot felemeli, mi több, annak illanó természetét kutatva kiindulópontként kezeli.

Pálffy László: A szerencse és játék image változásai

A szerencse és az ember kapcsolatát istenítették és emberi törvények irányították. A bibliai idők előtt kezdetben a szerencse és játék még csak sorshúzás formájában kapcsolódott össze. Később, a római korban külön istene lett a szerencsének és külön a sorsnak. (Görögöknél a szerencse istennője: Tükhe, a rómaiaknál: Fortuna, a sors római istennője a „Dicke”). A 3–4 ezer évvel ezelőtti európaiak gyakori döntésképtelen helyzetükben ezeket az isteneket szólítva sorsot húztak, kockát vetettek, így választottak az egyes oldalakhoz társított lehetőségek közül, és így a „kocka el van vetve” döntés megszületett...

Voigt Vilmos: Mi hagytuk el vagy ő hagyott el minket? Vannak-e még játékaink?

Manapság alaposan megváltozott a játék (és a csak annak nevezett „játék”) értelme és státusa. Hol arról olvasunk, hogy a magyar sport milyen mértékben más, mint korábban volt, hol új meg új „tiltott” játékokat lepleznek le (legutóbb az éjszakai autós gyorsulást, „ágyúgolyó”-futamokat). Számítógépeink beépített kártya-programját azok is használják, akik egyébként még írógépként sem kezelik e komputereket. Super Mario ugrásai és kéményszökellései jobban ismertek az ifjú-ság körében, mint a ludasjáték vagy a Lu-

das Matyi. Van-e még játékunk? Van-e még időnk és pénzünk játszani?

Egon Schmuck: Egy komplex ludotéka modellje és ennek lehetőségei a játék és játékszer kutatásban

A Tanítóképző Főiskola által létrehozott modellnek három fő feladatot kell teljesítenie: 1. Szolgáltatás a gyermekek számára (játékszerek kölcsönzése, játék a létesítményben, játékok javítása irányítással, játékok cseréje, játékkészítés a gyermekek által, vásárlás és eladás, játékerápia). 2. Kutatás és fejlesztés (a létesítmény továbbfejlesztése érdekében, a játékok és játékszerek területén folytatott kutatás). 3. Játékra és játékszerekre irányuló képzés és továbbképzés (főiskolai hallgatók képzése, nevelők és tanárok képzése, képzési ajánlás szülők és idősek részére). A kutatások súlypontjai: játszóhely kutatás, játékszer kutatás és fejlesztés, játékszerek vizsgálata.

Lars-Erik Berg: Játékszerek, valamint az identitás és interakció szenzációs kettőssége

Mit nevezünk jó játéknak? Válaszom a kérdésre szociálpszichológiai és interakciós jellegű. Az egyén személyiségfejlesztéséhez szorosan hozzátartozó fogalom a játék és játszás. A játszásra való képességünket soha nem veszíthetjük el, ha megtörténne, az élet meghatározó aspektusa is megszűnne. Az interakcióban fontos az idő és a történelmi fejlődés. Az Ego érzékeli a másik személyből iránta kiváltott impulzusokat, és egyúttal arra is képes, hogy vizsgálja önmagát ebben az interakciós folyamatban.

Junior Achievement

Az 1919-ben alapított Junior Achievement® mára a világ legrégebbi, legnagyobb és leggyorsabban fejlődő, nem profitorientált oktatási szervezet lett, amely a világ 103 országában működik és az utóbbi 5 év során megduplázta tanulói létszámát.

A Junior Achievement® Magyarország alapítványt 1993-ban hozta létre üzletemberek egy csoportja. A JAM a magyar oktatási rendszerhez illeszkedő, átfogó, a hétköznapi élet problémáira választ adó közgazdasági, vállalkozási ismeretekkel látja el diákjait, előtérbe helyezve az üzleti élet gyakorlati problémáit. Négy év alatt az ország 19 megyéjének több, mint 140 iskolájában, óvodájában, 3500 általános- és középiskolás diák, óvodás tanul tananyagaink alapján.

A JAM programok célja az üzleti élet és az oktatás közötti kapcsolatrendszer kialakítása, amelyen keresztül a „tantermek” és a „vállalatok” között együttműködés jöhet létre. Célunk, hogy a külföldi oktatási anyagok magyar viszonyoknak megfelelő adaptálása által a diákok és tanáraik körében egyfajta üzleti gondolkodásmódot teremtsünk meg. A NAT követelményeinek megfelelő oktatási programunk által a diákok olyan szaktudásra tehessenek szert és fejlődjenek azon készségeik, amelyek felkészítik őket arra, hogy felelős tagjai és hatékony munkatársai legyenek, mind a társadalomnak, mind pedig leendő munkahelyüknek.

A JAM tantárgyait felkészített tanárok üzletemberekkel együttműködve oktatják országszerte. A lelkes tanári gárda sikereinek alapja, hogy a folyamatos felkészítés mellett elméleti és gyakorlati példákkal színesített tankönyvekkel látjuk el őket, melyet az iskolai oktatás során sikeres vállalati tanácsadók előadásai egészítenek ki. A diákok fantáziát látnak a programban, megvalósíthatják terveiket, kipróbálhatják önmagukat tanári és tanácsadói irányítás mellett.

A Junior Achievement tananyag-csomagjai

„Én és a világ” 1–4. évfolyam (Mi magunk, Mi családunk, Környezetem, Városom). Általános iskolai program, amelynek első részét óvodáknak is ajánljuk. A program elkészítése és adaptálása során arra törekedtünk, hogy a gyerekek egy-egy meseszerű történeten keresztül játszva ismerkedhessenek meg az alapvető közgazdasági fogalmakkal. A történetek bemutatását, a tanulnak rögzítését poszterek, egyszerű, de ötletes segédeszközök, ábrákkal, képekkel tűz-

delt füzetek segítik, felkeltve a kisdíjak érdeklődését a téma iránt.

Gazdasági gyakorlatok 7–8. évfolyam. A tanári, tanácsadói irányítás és a munkafüzet segítségével a JAM diákok betekintést nyerhetnek a gazdasági rendszerek világába, ismereteket szerezhetnek a pénzügyi tervezésről, a tőzsdéről, a megtakarítások/befektetések fontosságáról és a kereslet–kínálat viszony alakulásáról.

Üzleti gyakorlatok 8–9. évfolyam. Az üzleti gyakorlatok című tananyag átfogó közgazdasági szemléletet nyújt és fontos gazdasági fogalmakat vezet be. Ez a rugalmas program a pénzügy, a vállalkozásszervezés feltételeit, a kereslet–kínálat törvényét, a pénz szerepét mutatja be. A tananyag tartalmaz egy pályaválasztással és álláskereséssel kapcsolatos részt is.

Alkalmazott közgazdaságtan középiskolás diákok részére. A tananyag által a diákok összetett képet kaphatnak a gazdaság működéséről, az állam és a vállalatok felépítéséről, a bankrendszerekről, a vállalkozás lényegéről.

A program részei:

- elméleti tananyag, tankönyv segítségével
- gyakorlati ismeretek, munkafüzet példáival,
- számítógépes gazdaság szimulációs program (MESE),
- diákvállalkozás.

GLOBE. Ez egy fél éves, középiskolásos részére készült program, amely az alkalmazott közgazdaságtan tananyagot egészíti ki. A program keretében a diákvállalkozások külkereskedelmet folytatnak a világ különböző pontjain működő diákvállalkozásokkal.

A JAM tanárképzési tréningje

Az akkreditált tanárképzés négy célra összpontosít:

- a gazdasági ismeretek tanításához szükséges üzleti szemlélet kialakítása, felerősítése a tanároknak;
- a JAM tananyagainak ismertetése, tananyagok oktatásának, számítógépes szimuláció alkalmazásának gyakorlása;
- diákvállalkozás programrész alkalmazása a gyakorlatban;

– együttműködés a vállalati szakemberekkel.

Orientációs tréningeink során a tanárokat tájékoztatjuk a JAM programról, annak felépítéséről, tananyagairól és az együttműködési lehetőségekről.

Posztgraduális tréningeink keretében kerül sor a JAM tananyagok ismertetésére, a 80 órás elméleti és gyakorlati foglalkozások során. A képzésbe sikeres üzletembereket is bevonunk.

Követő tréningeket évente két alkalommal tartunk a közgazdaságtant, vállalkozástant a JAM tananyagai alapján már tanító tanárok részére.

A JAM szabadidős rendezvényei

Nyári táborunkban diákjaink ismert vállalatok szakembereivel találkozhatnak.

A MESE verseny a számítógépes és közgazdasági szimulációs gyakorlathoz kapcsolódó rendezvényünk, ahonnan az első 8 csapatot a számítógépes világbajnokságra is benevezjük.

A legjobb JAM diákoknak lehetőségük van arra, hogy kijussanak a Junior Achievement International által szervezett Nemzetközi Diáktáborokba. Célunk, hogy a JAM diákok és tanárok bekerüljenek a nemzetközi junioros hálózatba.

A Diákvállalkozások Kiállítása és Vására keretében a diákvállalkozások valódi vásáron mutathatják be és értékesíthetik saját készítésű termékeiket.

Zabhegyező – Gyerekanimátorok Egyesülete

Kiemelkedően közhasznú szervezet

Az Egyesület bemutatása

Animátornak azt a személyt nevezzük, aki másokat pozitív aktivitásra készítet. Gyerekanimátoroknak – ennek megfelelően – azokat hívjuk, akik tanítási órán kívül gyerekekkel foglalkoznak, hogy segítsék őket szabadidejük hasznos és értelmes eltöltésében.

A Zabhegyező – Gyerekanimátorok Egyesülete 1991 júniusában alakult, gyerekekkel nem hivatásszerűen foglalkozó fiatalok szak-

mai szervezeteként. A tagság kétharmada húsz évnél fiatalabb és csak néhányan idősebbek huszonöt évnél.

Az Egyesület alapelve a nyitottság, ennek megfelelően: egyrészt elhatározása alapján minden gyerekekkel foglalkozó fiatal beléphet a szervezetbe, másrészt a rendezvényeken való részvételnek nem feltétele az egyesületi tagság. Ezen alapelv megvalósításának érdekében az Egyesület jó kapcsolatokra törekszik minden hazai gyerek- és gyerekkérdekű szervezettel.

A Gyerekanimátorok Egyesülete szakmai együttműködési szervezet, amelynek céljai:

- fiatalok felkészítése gyerekfoglalkozások vezetésére,
- gyerekanimátorok továbbképzése,
- módszertani anyagok terjesztése,
- gyerekanimátorok közötti kapcsolat- és információszervezés,
- hozzájárulni a magas színvonalú gyerekanimátor-kultúra kialakulásához és elterjedéséhez,
- közös rendezvények szervezése gyerekanimátorok, illetve azok gyerekközösségei számára,
- részvétel más szervezetek gyerekprogramjainak megvalósításában.

Az Egyesület rendezvényeinek költségét – a résztvevő gyerekek és fiatalok anyagi helyzetére és a fiatalok által végzett, nem honorált önkéntes munka nagy arányára való tekintettel – pályázati támogatásokból fedezi. Az Egyesület a társadalmi szervezetek költségvetési támogatására hivatott országgyűlési pályázati alapról kap működési támogatást.

Egyesületünk 5 éve folyamatosan játszóházat működtet a budapesti Káposztásmező II. lakótelepen. A csoport tagjai rendszeresen vezetnek foglalkozásokat a Szünidő nyitórendezvényén, a Margitszigeti Atlétikai Stadionban is.

Az Egyesület stratégiai partnere diákügyekben az Országos Diák Unió.

Az Egyesület működése

Az Egyesület legfőbb döntéshozó szerve – a közgyűlés – pályázatok közül választja ki rendezvényeit, amelyek megvalósítását

programigazgatóként azok javasloi vezetik. A programigazgató olyan egyesületi tag, akit a közgyűlés felhatalmaz az adott programon belül érvényesülő kizárólagos döntési joggal és felelősséggel.

Helyi animátorcsoportjaink rendszeresen rendeznek gyerekfoglalkozásokat, klubokat. Részt vesznek az egyesületi gyerekprogramokon, saját nyári táborokat szerveznek, ők alkotják a Nyárázó Egyesületi Tábor résztvevőinek többségét. A helyi csoportok közti információáramlást és koordinációt a Helyi Csoportok Fóruma látja el.

Az Egyesület programjai szakmai színvonalának egységesítése és emelése céljából, kidolgozta és bevezette az Egyesületen belüli általános képzési és vizsgarendszert.

Zabhegy néven rendszeresen megjelenik tájékoztatónk, amely tagjaink mellett partnereinkhez is eljut, információkat tartalmaz rendezvényeinkről, pályázatokról, olcsó szálláshelyekről, táborhelyekről.

Az Egyesület tagja a Gyermek és Ifjúsági Érdekegyeztető Tanács (GYIÉT) gyerek- és ifjúsági érdekű szervezetek tárgyalódelegációjának, megfigyelőként tagja a Gyermekérdekek Magyarországi Fórumának és együttműködik több tucat ifjúsági és ifjúsági érdekű szervezettel.

Az Egyesület tagjai az alábbi gyerek és ifjúsági célokért tevékenykedő szervezetek munkájában vesznek részt mint delegáltak:

- MaHolnap periodika szerkesztőbizottsága,
- Mobilitás Ifjúsági Szolgálat Tanácsadó Testülete,
- Nemzeti Gyermek és Ifjúsági Közalapítvány Kuratóriuma,
- Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság Felügyelő Bizottsága,
- Zánkai Gyermek és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság Tanácsadói Testülete,
- Pest Megyei Gyermek és Ifjúsági Alapítvány Kuratóriuma.

Székhely: 1142 Budapest, Alsóór u. 9/b.
Postacím: 1399 Bp., Pf. 701/200
Bankszámlaszám: 10102086-68635002-00000002

Adószám: 19669467-2-42

Honlap: www.c3.hu/-zabhegy
E-mail: zabhegy@c3.hu

Konferencia a Normafánál

A Pest megyei Pedagógiai Intézet hagyományos normafai konferenciájának közepontjában az egyén és közösség viszonyának pedagógiai értelmezése áll. Szót kapnak a hagyományos és „modern” nevelésközpontú iskolák.

Múltunk öröksége

A „Múltunk öröksége” Alapítvány a gyermekmozgalmak haladó hagyományainak ápolására vállalkozott. Nyárvégi rostallói konferenciáján arról váltottak szót a szakemberek: vajon milyen lesz a gyermekmozgalmak helyzete az elérkező 21. században.

A KOMA a művészetpedagógiáért

A KOMA kuratóriuma szerződésben bízta meg az Academia Lid et Artis művészetpedagógiai egyesületet, hogy a közalapítvány hírlevele számára készítsen ajánlót, illetve kritikai szakirodalmi szemlét a művészetpedagógia legújabb kiadványairól, módszertani innovációiról.

Fekete István száz éve

A Tüskevár írójának századik évfordulójára készülnek az irodalom és a természet barátai. Dombóvárrott, a Molnár György Általános Iskola gyermekközösségei évek óta szerveznek programot az író emlékére. A centenáriumi évben széles körű társadalmi kezdeményezésben kívánnak készülni az évfordulóra, megannyi szakmai szervezettel, érintett egyesülettel, társasággal együtt országos konferencián kívánnak dialógust kezdeményezni az író hagyatékának jegyében a környezeti és az irodalmi nevelés lehetséges összefüggéseiről. A konferencia jelképes értelmű munkacíme jelzi a progresszív pedagógiai kötődést: a Tüskevár mint a nevelés színtere. A program ideje: 2000. április.

Valaki felelős

Ez a címe a Szent Ignác Szakkollégium októberi konferenciájának, melynek témája az „egyházak és a civil társadalom felelőssége az ifjúság neveléséért”. A konferenciára a vendéglátók a legszélesebb ökumené nevében hívtak előadókat és résztvevőket, így például a Regnum Mariánum, az Opus Dei, a REFSz, az IDF, a Fidelitas, a Cserkészlet mellett szót adnak az úttörőmozgalom szóvivőjének is.

Gyermekirodalom

Komáromi Gabriella tankönyvet írt a magyar gyermekirodalom történetéről. Kiadója a Helikon. Több egyetemen és főiskolán iktatták tantervbe a gyermekirodalmat mint önálló, a pedagógia és az irodalom mesgyéjén elhelyezkedő diszciplínát.

Gyermekvédelem

Az ismert szerzőpár, Csizmár Gábor és Bíró Endre új jogszabály-feldolgozó és értelmező „kapcsoskönyvvvel” jelentkezik. Herczog Mária a lektora és a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó adja ki A szociális munka és a gyermekvédelem jogi kézikönyve című „kapcsoskönyvet”.

Kárpátalja

Pornói Imre és Szabó József a szerkesztői annak a kötetnek, melyet a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Pedagógiai Intézet adott ki a magyar iskola ezer éveire emlékezvén. Szemelvények Kelet-Magyarország és Kárpátalja iskolatörténetéből a kötet címe.

Besenyőtelek

25 évvel ezelőtt, az elsők között, kísérleti státusszal avatták a Heves megyei Besenyőtelken a község általános művelődési központját. A jeles évfordulón az alapítók méltatták a negyedszázad előtti innováció jelentőségét, a fiatalabb ÁMK-k köszöntötték az „úttörőt”, a község igényes népünnepegyen ünnepelte önmagát.

Tanfolyam

magyartanároknak

A Magyartanárok Egyesülete Újrafelfedezés és közvetítés címen 120 óras, akkreditált továbbképzési tanfolyamot szervezett tavaly és szervez idén is a TIT budapesti Kossuth Klubjában. E tanfolyam (kéthetenként, csütörtökön munkálkodó műhely) keretében az előadások, a közös műelemzések és a módszertani tapasztalatcsere mellett – az új továbbképzési rendszer szabályainak megfelelően – az értékelés alapjául szolgáló önálló „produktumoknak” is születniük kell. Ez a kényszer számos értékes munkát eredményezett. Az alábbiakban közölt írás(ok) ilyen szemináriumi dolgozat(ok). Jó tucatnyi, előre megadott témából választhattak a képzés résztvevői. E témák közös vonása az volt, hogy mindegyik „a régieket megszólító újakra”, hajdani és mai művek párbeszédére, ha tetszik „intertextuális összefüggésekre” irányította a figyelmet. A jövőben szeretnénk rendszeresen közreadni hasonló továbbképzési „melléktermékeket”, melyek ékesen bizonyítják, hogy a különböző iskolákban dolgozó, gyakran fásultnak ítélt magyartanárok korántsem veszítették el nyitottságukat, kreativitásukat, önálló műértelmező képességüket.

Arató László

Új tankönyvek

Deli István Bevezetés a pedagógiába és Didaktika címmel írt tankönyvet az egyetemre váló kaposvári tanítóképző számára. Érdekesen egészíti ki e munkákat az andragógus Magyar Miklós munkáltató tankönyve, melynek címe A tanulás – élettevékenység.

Hans Sachs magyarul

Mann Lajos évtizedes munkával ültette át magyarra a jeles „mesterdalnok” játékait, drámáit. A frankfurti könyvvásáron a magyar fél kedves ajándéka lesz a vendéglátóknak a vaskos kötet.

Zeneterápia

Kokas Klára új könyvét (Öröm, bűvös égi szikra címmel) az AKKORD Kiadó ad-

ta ki, folytatódik a foglalkozások ihletett leírása.

Varvasovszkyné Velsz Dóra kötete magánkiadás. Címe: Zeneterápia és gyógypedagógia súlyosan és halmozottan sérültek intézményeiben. A könyv gazdag és meggyőző módszertani munkákat mutat be.

Új könyvek a minőségbiztosításról

Setényi János: A minőség kora. Bevezetés az iskolai minőségbiztosítás gyakorlatába. Raabe Kiadó.

Balogh Anna (szerk.): Minőségértékelés, minőségbiztosítás az oktatásban. Szöveggyűjtemény. Fejér megyei Pedagógiai Intézet.

Horváth Attila: Minőségbiztosítási eszközök az óvodában, iskolában. Műszaki Könyvkiadó.

Szurom Pálné (szerk.): Az oktatás minősége. Pedagógusoknak a minőségről. Csongrád megyei Pedagógiai és Közművelődési Kht.

Trencsényi László: Minőségbiztosítás a pedagógiai programban – hogyan? Okker.

Tóth Tiborné–Tóth Andrea: Értékelés és minőség a közoktatásban. Műszaki Könyvkiadó.

Középpontban a minőség – az ÁMK-ban is. Tanulmánygyűjtemény. Baja. AMKOE.

Mustra

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Pedagógiai Intézet módszertani pályázatának legjobb munkáiból készített kötet jelent meg a fenti címmel. Az írások igazolják, hogy a pedagógia, az iskola humanizálásának, a személyiségfejlesztésnek, az elfogadó pedagógiai magatartásnak vannak a mindennapi pedagógusmagatartásba beépült készségei, fogásai a hátrányos helyzetű régióban, a legnehezebb feltételek mellett működő iskolák, óvodák pedagógusaiban is. Sok írás szól a cigánygyerekekkel és szüleikkel alakuló konstruktív pedagógiai kapcsolatról.

Az Alternatív

Pedagógusképző Műhely

akkreditált kurzus kínálata 1999/2000

Kik vagyunk? Az Alternatív Pedagógusképző Műhelyben az 1980-as évek végének reformpedagógiai törekvései találta egymásra. Már az első években megjelent az az igény, hogy alternatív módon és tartalommal képezzünk tanárokat. Azóta bebizonyosodott, hogy kurzusaink jól hasznosítható segítséget nyújtanak a hagyományos és nem hagyományos módszerekkel tanító pedagógusoknak is, mint azt az évek óta visszajáró résztvevőink bizonyítják. Az intézményesült tanár-továbbképzési forma kialakítása mellett egyenrangúan fontosnak tartjuk a nyitott szellemű, értelmiségi műhely megőrzését.

Jellemzőink:

– Kurzusaink interaktívak.

– A témákat több szempontból, több előadó részvételével közelítjük meg.

– A foglalkozásokon az előadások helyett a résztvevők saját élményű tanulása meghatározó.

– Kurzusainkon műhelymunka folyik.

– Kurzusaink lehetőséget adnak a pedagógusság mint értelmiségi létforma kiteljesítésére.

Kurzusainkat az Oktatási Minisztérium akkreditálta

Várjuk jelentkezését!

Az APM munkatársai: Czike Bernadett, Fehér Márta, Juhász Nagy Ágnes Viktória, Kerékgyártó Judit, Szabényi Csilla, Vég Katalin.

Az Alternatív Pedagógusképző Műhely akkreditált kurzusai

1. Multikulturalitás és interkulturális kommunikáció az iskolában 120 óra

2. Speciális bánásmódot igénylő gyerekek az iskolában 120 óra

3. Alternatív pedagógiák elmélete és gyakorlata 120 óra

4. Iskolamesterek, élő pedagógiai irányzatok I–II. 60–60 óra

5. Hatékony tanulásszervezési módszerek 120 óra

6. Kultúrkörök mint a NAT Társadalomismeret moduljának választható tantárgya

	60 óra
7. Magánélettan mint a NAT Emberismeret moduljának választható tantárgya	60 óra
8. Honnan hová? – Értékek ma	60 óra
9. Isteni és emberi természet (Bibliai szövegfeldolgozás)	60 óra
10. Személyiségfejlődés és társadalomba illeszkedés	120 óra
11. Művészet művelve	120 óra
12. Alkalmazott dráma	120 óra
13. Humánökológia	120 óra
Egyéb programajánlatunk:	
Kézműipari technikák: Foltvarrás, kerámia, batikolás.	
1999 szeptemberétől induló kurzusaink:	
Speciális bánásmódot igénylő gyerekek az iskolában	120 óra
– Devianciák kezelése az iskolában	
– Integráció, sérült és ép gyerekek együtt nevelése az iskolában	
– Gyermekegészség és patológia	
Terepintézmények: Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium, Gyermek Háza, Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola, Burrattino Iskola.	
Tervezett előadók: Buda Béla, Fohn Márta, Császár Ildikó, Lányi Marietta, valamint a terepintézmények munkatársai.	
Kurzusgazdák: Győrik Edit, Kereszty Zsuzsa, Vég Katalin.	
Iskolamesterek, élő pedagógiai irányzatok I.	60 óra
Iskolák közelről:	
– Alternatív Közgazdasági Gimnázium	
– Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium	
– Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola	
– Carl Rogers Személyközpontú Iskola	
A kurzushoz egy újabb 60 órás kurzus csatlakozik szervesen, melyen a résztvevők egy-egy választott iskola mentén mélyítik el tudásukat. (Iskolamesterek II.)	
Tervezett előadók: Horn György, Győrik Edit, Szeszler Anna, Gádor Anna.	
Kurzusgazdák: Gádor Anna, Győrik Edit, Czike Bernadett	
Kultúrkörök, ahogy a Rogers iskolában tanítják	60 óra
Az emberiségnek a folyvást bővülő, a korábbi ismereteket kiigazító vagy éppen	

cáfoló tudása mellett létezik olyan is, ami kevésbé érzékelhető, ám jelentősége ugyanakkora, mert az állandóságot képviseli. Ez a különböző kultúrkörök hagyománya. A kurzus során egy-egy kultúrkörből (magyar népszokások, pogány magyarság, zsidó, keresztény, görög, egyiptomi, római kultúrkörök), egy-egy témát, mesét, mítoszt, ünnepet kiemelve szervezzük a foglalkozásokat, melyeken a 6–12 éves korosztályban alkalmazható tanítási technikákat, módszereket mutatjuk be.

Tervezett előadók a tanítók.

Kurzusgazdák: Korbai Katalin, Drinóczky Viktória.

Isteni és emberi természet (Bibliai szövegfeldolgozás) 60 óra

Várjuk mindazokat, akiket érdekel a Biblia, szívesen olvassák az iratokat és ismernek meg szövegértelmezési technikákat, elszántak a többszemponú gondolkodásra, vitára. Azokat, akik nyitottak a vallási hagyományok és a hozzájuk kapcsolódó többféle teológiai gondolkodásmód befogadására, akik feladatuknak érzik a Szentírásban megjelenő értékek közvetítését tanítványaik felé és ezt nem kívánják összekeverni a valóságos hit közvetítésével.

Tervezett előadók: Szabó István György, valamint teológusok, filozófusok.

Kurzusgazdák: Kerékgyártó Judit, Csata István.

Művészet művelve 120 óra

A résztvevők megismerkedhetnek az alkotó munka folyamatával, megmerítkézhetnek magában az alkotásban, és találkozhatnak a művészettörténet nagy alkotóival és műveikkel.

Gyakorlati foglalkozások: zene, festés, mozgás, kreatív írás, filozófia.

Elméleti foglalkozások: művészettörténet.

Tervezett előadók: Balassa Bálint, Bátorfi Andrea, Döbrönte Zoltán, Kenéz László Tamás, Magusin Anna, Pap Gábor.

Kurzusgazdák: Szebényi Csilla, Kenéz László Tamás.

Őszi búvár

Lakmározó imádkozó sáska hívogatja a természetkedvelőket...

Megjelent a Természetbúvár magazin őszi száma!

Barangolásaink során nemegyszer rácsodálkozunk a sokszínű, sokarcú természetre. A mezei virágok, a bokrok és a fák formagazdagsága különösen bámulatos. Ezt a változatosságot korántsem rendszertelenség uralja. Épp ellenkezőleg! Aki ennél többre kíváncsi, olvassa el A fák formaművészete című cikket.

A pillanat varázsa rovatban dr. Molnár Gyula országosan ismert természetfotós mutatkozik be.

Új tettekre hívunk! címmel a Természetbúvár Egyesület „Egy nevezetes fa – egy iskola” és „Egy tanösvény – egy iskola” akcióban való részvételre buzdít.

Dr. Varga Zoltán tanszékvezető egyetemi tanár az avatott szerzője A Kárpát-medence biológiai sokféleségét bemutató írásnak.

Egyes fa- és cserjefajok levelei már szeptemberben színesedni kezdenek, de ez a szemet gyönyörködtető színjáték a maga teljes szépségében csak októberben bontakozik ki – írja népszerű Schmidt Egon, majd kézen fogva vezeti az olvasót a folyók és tavak mentén, a réteken, legelőkön, a kultúrtájakon, az erdők sűrűjében, a parkokban és arborétumokban.

A meteorológiai viszonyok minden élőlényre hatnak. Ez alól a madarak sem kivételek ám! A madarak és az időjárás című cikk sok-sok „titokról” lebbenti fel a fátylat.

Az ország délnyugati részén utazva szinte hintáztat a táj: kisebb-nagyobb, lágy ívelésű erdőkkel, kaszálókkal tarkított dombok ölelkeznek egymással. Az Őrség a természet parkja.

Sziklageleccserektől a tűzárokig kalauzol az Anatóliai-magasföld szívében című, az amatőr geológusoknak különlegese érdekességeket feltáró írás.

A Se-Quo-Yah irokéz indián fái címmel dr. Simon Tibor professzor ír a vadnyugati erdők és virágok érdekességeiről.

Gondolt-e már Ön arra, hogy a budapesti metróhálózat alagútrendszerét miféle különös „lakók” népesítik be? (Nem a hajléktalanokra célzunk.) Állatok sokasága talál biztos menedéket ott.

Akvarisztika, terrarisztika, szobakertészet, filatélia a biohobby kedvelőinek.

Virágkalendárium és a tengelicet bemutató poszter teszi gazdagabbá a Természetbúvár magazin őszi számát.

A Természetbúvár magazin minden természetkedvelő lapja, de leginkább iskolásoknak, pedagógusoknak ajánljuk.

Ára még mindig csak 148 forint.

A csenyétei daloskert

Magyar cigány iskolai énekeskönyv (hangkazettával).

A kiadvány célja: a cigányság oktatásának segítésére, kultúrájának az iskolai életbe való bevitelére eddig még alig készültek kiadványok. Eddig egyedül a román anyanyelvű beások azok, akik kultúrájuk két területéről, a zenéről és a meséről jelentettek meg iskolai segédanyagot. A magyarországi cigányok döntő többségét, mintegy 71%-át kitevő magyar cigányok kultúrájáról azonban eddig még semmi sem volt iskolai célra hozzáférhető. Hozzá kell tennünk, hogy az érdeklődő nagyközönség számára is csak egyetlen, de a boltokban már mintegy tíz éve nem kapható hanglemez jelent meg, néhány népmesekiadvány pedig kis példányszámban, kizárólag a tudományos közönség számára elérhető.

Kiadványunk arra irányul, hogy mintegy megkezdjük vele ennek a rendkívül súlyos hiánynak a pótlását. Alapvetően kétféle célt szolgál: egyrészt a magyar cigány zenekultúra azon daltípusait tartalmazza, amelyek leginkább reprezentatívak. Másrészt segédanyagként szolgál azon pedagógusok számára, akik egy-egy adott közösség zenei anyagát, zenélési szokásait stb. kívánják az iskolában megjeleníteni. Ehhez kapnak a kötetel, illetve kazettával útmutatást: hogyan kezdjenek hozzá és milyen eredmények, azaz dalműfajok, zenélési hagyományok szokások stb. élhetnek a közösségekben.

A kiadvány egyetlen közösség, esetünkben egy cigány falu zenei hagyományainak monografikus felvételéből, illetve feldolgozásából indul ki. Figyelme a közösségekben található zenei műfajok, zenés népszokások és zenélési szokások egészére kiterjed. A bevezető tanulmányok közül az első Pó-

lya Zoltán írta, aki nyolc évnyi tanítói munkája alatt a helybeliek zenélési szokásait megfigyelte, és tapasztalatait élményszerűen írja le. A második tanulmány a népzene-kutató Kovalcsik Katalin és a zenetanár Kubinyi Zsuzsa műve, akik Pólya Zoltán és Kovalcsik Katalin Csenyétén készült zenei felvételeit leírták, a dalanyagot stílusok és típusok szerint osztályozták és összeállították belőle a 74 dallamot bemutató Példatár-t, illetve a hangkazettát. Tanulmányuk a csenyétei cigányok zenekultúráját, zenélési szokásainak bemutatása mellett javaslatot is közöl a pedagógiai felhasználásra. A bevezető tanulmányok után következik a Példatár, amely a dallamokat a kazettán lévő sorrendben, illetve zenei rendben közli, majd a Mutatók című fejezet a gyűjtési adatokat, illetve a jobb eligazodást segítő mutatókat (a dalok kezdősorai abc-rendben, előadók listája) tartalmazza. A hangkazettát a szerzők úgy állították össze, hogy komplex zenei élményt nyújtson, tehát bármikor: tanórán, iskolai ünnepségen vagy akár otthon hallgatható legyen.